

• атестація у навчальних закладах проводиться у письмовій формі;
 • завдання для проведення атестації укладаються навчальними закладами відповідно до орієнтовних вимог до змісту атестаційних завдань, затверджених Міністерством освіти і науки України.
 Новацією є норма щодо проведення атестації у формі зовнішнього незалежного оцінювання. У такому випадку порядок її проведення визначається Порядком зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 року № 1095.

Учні (вихованці), які проживають на тимчасово окупованій території, проходять атестацію у загальноосвітньому навчальному закладі I–III ступенів «Міжнародна українська школа» або іншому навчальному закладі системи загальної середньої освіти України, що розташований на території, підконтрольній українській владі.

Звільняються від проходження атестації учні з особливими освітніми потребами (глухі, зі знизеним слухом, сліпі, зі знизеним зором, з порушеннями опорно-рухового апарату, тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю), які навчаються у:

- спеціальних загальноосвітніх школах (школах-інтернатах);
- навчально-реабілітаційних центрах;
- спеціальних та інклюзивних класах загальноосвітніх шкіл;
- учні, які навчаються за індивідуальною, дистанційною формами, а також учні загальноосвітніх санаторних шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують тривалого лікування, у період їх перебування в цих закладах.

Такі учні (вихованці) можуть проходити атестацію за заявою батьків (одного із батьків) або їх законних представників.

Проте, випускники спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів, у тому числі особи з інвалідністю, які мають намір продовжити навчання у ВНЗ, обов'язково мають пройти зовнішнє незалежне оцінювання.

Умовами прийому на навчання до ВНЗ України в 2015 році, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2014 року № 1172, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04 листопада 2014 р. за № 1390/26167 (далі – Умов), встановлено що право на участь у вступній кампанії 2015 року мають лише ті вступники (для вступників на основі повної загальної середньої освіти), які нададуть сертифікат зовнішнього незалежного оцінювання, виданий у 2015 році.

Брати участь у конкурсі тільки за результатами вступних екзаменів з конкурсних предметів у ВНЗ мають право особи, у яких є захворювання, зазначені у Переліку захворювань, що можуть бути перешкодою для проходження громадянами зовнішнього незалежного оцінювання, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України від 25 лютого 2008 року № 124/95, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 07 березня 2008 року за № 189/14880, через які вступники не проходили зовнішнє незалежне оцінювання.

Інваліди I, II груп та діти-інваліди віком до 18 років, яким не протипоказане навчання за обраним напрямом (обраною спеціальністю), відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» мають право на зарахування до ВНЗ без участі в загальному відборі (поза конкурсом), що реалізується відповідно до Умов.

Усі новачки розроблялися та втілювалися у життя для того, щоб підвищити якість української освіти. Тому, з огляду на «вступні новинки», які чекають абітурієнтів, їм уже зараз потрібно розпочати серйозну підготовку та замислитися над вибором майбутньої спеціальності й закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Електронний ресурс: Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/>

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Retrieved from: <http://mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/>

УДК 376-056. 262: 376. 015. 31] - 053. 6

РОЗВИТОК І СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА З ПОРУШЕННЯМ ЗОРОМ У ТЕОРЕТИЧНИХ МОДЕЛЯХ

Вадим КОБИЛЬЧЕНКО, Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна; vadimvk@ukr.net

Визначено, що модель певної системи – це дієвий засіб перевірки істинності та повноти теоретичних уявлень у різних галузях наукового знання, зокрема в психології. Теоретично обґрунтовано та розроблено моделі особистісного розвитку та особистості. Проаналізовано структурні складові кожної теоретичної моделі в їх єдності та взаємозв'язку. Розкрито сутність ядра та периферії особистості, їх роль у детермінації процесів особистісного розвитку, соціалізації та соціальної адаптації.

Ключові слова: модель, компоненти, взаємодія, умови, чинники, адаптація.

Вадим КОБИЛЬЧЕНКО, Институт специальной педагогики Национальной академии педагогических наук Украины, г. Киев, Украина

РАЗВИТИЕ И СТРУКТУРА ЛИЧНОСТИ ДОШКОЛЬНИКА С НАРУШЕННЫМ ЗРЕНИЕМ В ТЕОРЕТИЧЕСКИХ МОДЕЛЯХ

Определено, что модель любой системы – это действенное средство проверки истинности и полноты теоретических представлений в разных областях научного знания, в частности в психологии. Теоретически обоснованы и разработаны модели личностного развития и личности. Проанализированы структурные составляющие каждой теоретической модели в их единстве и взаимосвязи. Раскрыта сущность ядра и периферии личности, их роль в детерминации процессов личностного развития, социализации и социальной адаптации.

Ключевые слова: модель, компоненты, взаимодействие, условия, факторы.

Vadym KOBYLCHENKO, Institute of Special Pedagogy The National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

DEVELOPMENT AND STRUCTURE OF PERSONALITY PRESCHOOL CHILD WITH VISUAL IMPAIRMENTS IN THE THEORETICAL MODELS

Determined that the model of any system – is an effective means of verifying the truth and completeness of theoretical concepts in different areas of scientific knowledge, particularly in psychology.

Modeling in psychology – a method of theoretical study of psychological phenomena (processes, states, properties) with the help of their abstracted analogues – models. Psychological modeling – is the creation of a formal model of mental or social-psychological process, that is, formal abstraction of the process that recreates some of its main key points.

Holistic model provides for the inclusion, in addition to the structural components of its subject and functional components. It is quite clear that the models recreate the object of study in a simplified form. Because the model is always much poorer in their properties and relations than reality, any modeling related to the problem of the adequacy of the model.

Theoretically proved and developed a model of personality development and personality. Analyzed the structural components of each theoretical model in their unity and relationship. The essence of the core and the periphery of the individual, their role in the determination process of personal development, socialization and social adaptation.

Keywords: model, components, interaction, conditions, factors.

© Кобильченко В., 2015

Моделювання в психології – це метод теоретичного дослідження психологічних явищ (процесів, станів, властивостей) за допомогою їхніх абстрагованих аналогів, – моделей. Під «моделлю» зазвичай розуміють систему об'єктів або знаків, що відтворюють деякі сутнісні властивості системи-оригіналу. Присутність відношення часткової подібності («гомоморфізм») дає змогу використовувати модель як заміник досліджуваної системи. Відносна простота моделі робить таку заміну досить наочною. Створені спрощені моделі системи – дійовий засіб перевірки істинності та повноти теоретичних уявлень у різних галузях наукового знання і, зокрема, в психології [2, 4].

Отже, психологічне моделювання – це створення формальної моделі психічного або соціально-психологічного процесу, тобто формалізованої абстракції даного процесу, що відтворює його деякі основні, ключові моменти.

Зазвичай вважають, що модель – це певний інформаційний еквівалент процесу або явища, створений для вирішення певних завдань. Моделювання в його загальному вигляді є досить складним процесом теоретичної побудови й аналізу реально існуючих і перспективних явищ та процесів, що сприяє кращому розумінню або поліпшенню їхніх характеристик, удосконаленню системи створення й керування їхнім формуванням.

Цілісна модель передбачає введення, окрім структурних компонентів, її предметної та функціональної складових тощо.

Тому, набуває актуальності теоретичне обґрунтування та розроблення моделей особистісного розвитку та особистості дитини-дошкільника з порушеним зором. У цьому контексті, метою нашої статті є обґрунтування структури та функцій особистісного розвитку та особистості на етапі дошкільного дитинства. Відповідно, мета нашого дослідження відображена в наступних завданнях: теоретично обґрунтувати структуру особистості та її розвитку в дошкільному дитинстві; визначити функції, які виконують структурні компоненти в особистісному розвитку дитини в дошкільному віці в умовах онтогенезу та дизонтогенезу.

Цілком зрозуміло, що моделі відтворюють об'єкт дослідження в спрощеній формі. Оскільки модель завжди бідніша за своїми властивостями і відносинами аніж реальність, будь-яке моделювання пов'язане із проблемою адекватності моделі. Моделі об'єкта можуть бути різними й віддзеркалювати цей об'єкт із різних сторін. Відповідно до власного розуміння процесу особистісного розвитку дитини дошкільного віку, ми розробили його структурно-функціональну модель (мал. 1).

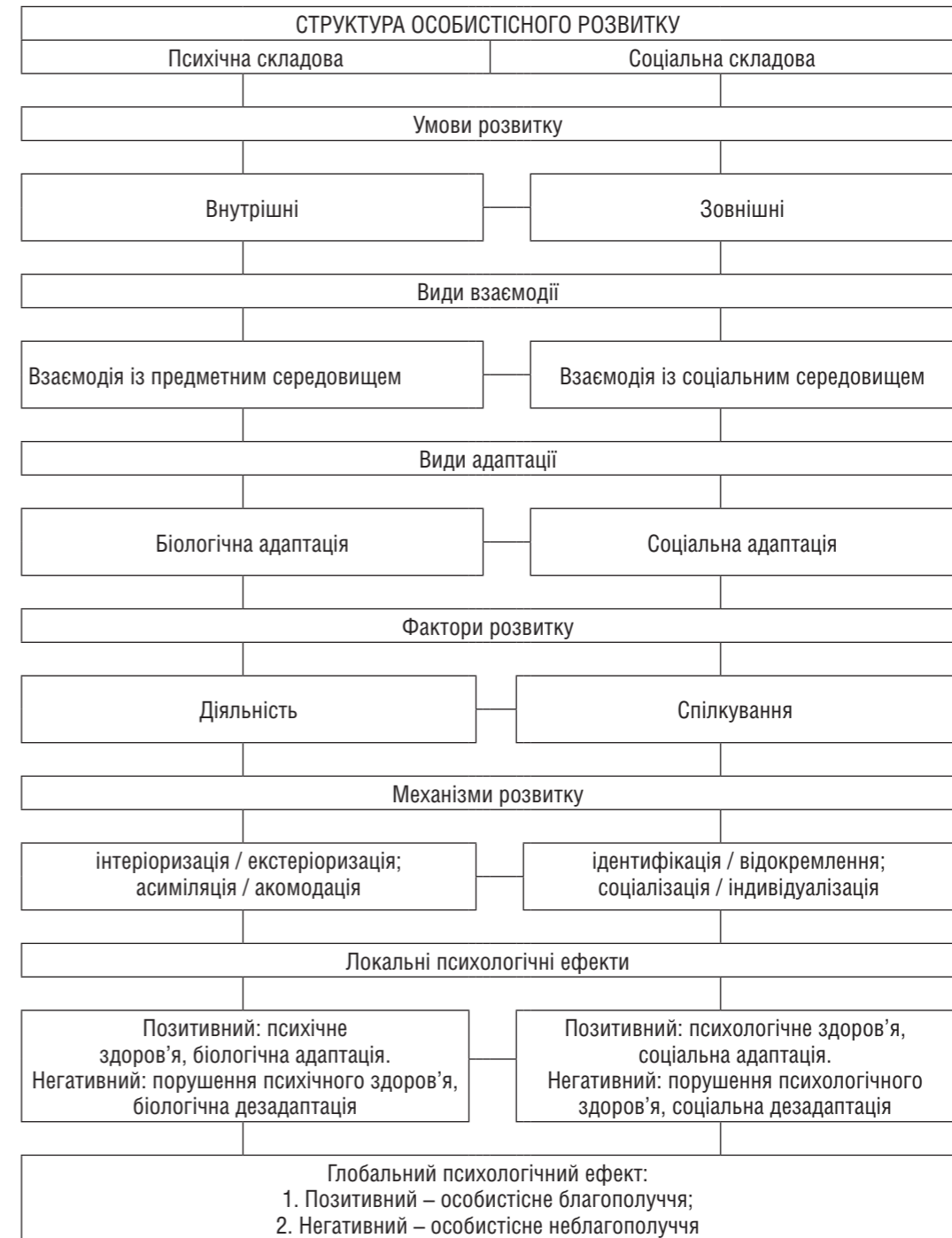
Стисло її прокоментуємо. Особистісний розвиток дитини ґрунтується на певній дихотомії, взаємодії психічного і соціального, і є за своєю суттю розвитком психосоціального, де практично неможливо відокремити одне від іншого, позаяк вони взаємно детерміновані.

Відомо, що для будь якого розвитку, як нормативного, так і порушеного необхідні певні внутрішні та зовнішні умови, оскільки розвиток дитини детермінований двома основними чинниками: внутрішнім (біологічним) і зовнішнім (соціальним).

До складу внутрішніх умов входить людська анатомо-морфологічна будова (здатки), збереженість і розвиненість органів відображення, загальна чутливість, тобто здатність людини (в широкому розумінні слова) до відчуття, сприймання тощо.

Зовнішні умови – це, передусім, те соціальне середовище, у якому живе дитина, її сімейні та інші міжособистісні стосунки, особливості навчання і виховання, способи передачі суспільного досвіду тощо.

Зазначимо, що на момент народження людини біологічні, спадкові, вроджені особливості постають у якості внутрішніх умов такого розвитку. Навіть перші впливи зовнішнього світу на людину з самого початку її життя опосередковані специфічними внутрішніми умовами, якими у даному разі є анатомо-фізіологічні системи, що формуються у дитини ще у пренатальному періоді.

Мал. 1. Структурно-функціональна модель особистісного розвитку

Так зокрема, із 6 місяців дитина реагує на освітлення стінки черева матері жовтогарячим світлом, а у 17 тижнів маля мружить очі. На 37 – 40 тижні вагітності усі органи й системи дитини вже достатньо сформовані: у дитини вже розвинені рефлексі, які допомагають їй моргати, закривати очі, піднімати й опускати голову тощо. У цей період відбувається поліпшення зору й координація очей, а також становлення функцій головного мозку [3].

Але усе ж конкретної інформації для очей ще немає, тому розвивається тільки світловідчуття, а сприйняття контуру та іншої зорової інформації – це завдання наступного періоду розвитку.

Проте повноцінне зорове сприймання неможливе без повноцінності зорової системи, яка часто ушкоджується ще в пренатальному періоді. Яскравим прикладом є ретинопатія недоношених, що набула останнім часом загрозливих масштабів. Ретинопатія недоношених – важке захворювання очей, що розвивається у передчасно народжених дітей і супроводжується змінами в сітківці й склоподібному тілі. Це захворювання часто призводить до безповоротної втрати зорових функцій.

Отже, як такі зовнішні причини поза їхньою взаємодією із внутрішніми умовами є недостатніми, хоча й необхідні для психосоціального розвитку. Згідно з цим, як такі внутрішні умови поза їх взаємодією із зовнішніми чинниками також є недостатніми, оскільки психосоціальний розвиток завжди відбувається на основі взаємодії зовнішнього та внутрішнього.

Одразу після народження дитина потрапляє в неоднорідне предметне середовище. Довколишні предмети вона може сприймати тільки безпосередньо, позаяк предмет не існує для дитини, якщо вона його не бачить. Це особливо важливо враховувати в умовах дефіцитарного розвитку дитини, зокрема коли вона перебуває під тиском зорової депривації.

У нормі вже на першому році життя у дитини можна спостерігати зародження предметних дій – тобто дій, які спрямовані на предмет і координуються відповідно до цього предмета. Крім того, щоб спонукати дитину до дії, предмет має бути значущим для неї.

Наявність дій свідчить, з одного боку, що предмет виділяється зі свого оточення, а з іншого – що вони самі сприяють цьому виділенню. Предмет і дія ще мало розрізняються між собою; предмет здебільшого є об'єктом дій.

Зазначимо, що предметна дія регулюється сприйманням предмета й водночас сама регулює сприймання в процесі контакту з предметом. Зрозуміло, що порушення процесу зорового сприймання суттєво позначається на предметній взаємодії дитини та її психічному розвитку в цілому, оскільки саме у цій взаємодії формується свідомість і зароджуються основи інтелекту.

Дитина опановує свій руховий апарат, стає спроможною виконувати довільні дії з предметом. Розділяється пізнання предмета і практична дія з ним. Довколишні речі, явища, люди не лише сприймаються, вони спостерігаються. Дитина цілеспрямовано спостерігає, порівнюючи, зіставляючи. Спостерігаючи, вона виділяє себе з довколишнього середовища, може затримати дію, рухову реакцію на зовнішній подразник, інколи наслідуючи дії дорослих, які вона помітила в процесі спостереження. Оволодіння предметною дією є суттєвою передумовою проникнення в навколишню дійсність, виділення суб'єкта з навколишнього середовища й формування самого суб'єкта діяльності.

Соціальне середовище, яке впливає на дитину – це, передусім, люди та їх взаємини. Повноцінність соціальної взаємодії, її широта й багатство стосунків з іншими людьми є головними соціальними умовами розвитку, тоді як несприятливими умовами є явища соціальної депривації (госпіталізації, ізоляції, гіпер- і гіпоопіки, педагогічної занедбаності), що згубні навіть для дітей, які розвиваються в умовах норми.

Ще однією важливою складовою нашої теоретичної моделі є адаптація та її види.

Біологічна адаптація – це пристосування функцій організму, його органів та систем до умов навколишнього середовища. Суть біологічної адаптації полягає в досягненні рівноваги між середовищем і організмом.

Соціальна адаптація – це пристосування людини як особистості до існування в соціумі відповідно до його вимог, і досягнення певної рівноваги між ними та власними потребами, мотивами та інтересами.

Основними проявами адаптації є активна діяльність і спілкування дитини з оточуючими, які є надзвичайно важливими чинниками розвитку.

Спираючись на дію біологічних чинників як основи для психічного розвитку індивіда, соціальне середовище є тим джерелом, яке наповнює змістом процес соціального становлення особистості.

Однак індивід – це не пасивна, реактивна істота, яка підпадає під зовнішній вплив, а суб'єкт взаємодії з соціумом, активний «будівник» власної особистості.

Вплив соціального середовища на розвиток індивіда зумовлює його соціалізацію – засвоєння соціального досвіду, що забезпечує його інтеграцію в суспільство. Вироблені духовні надбання попередніх поколінь передаються нащадкам через спілкування дітей із старшим поколінням.

Поступово по мірі розгортання соціалізації індивіда, запускається процес індивідуалізації, пошуку змісту власної особистості, індивідуальних ознак, що забезпечує у подальшому формування специфічних, неповторних властивостей особистості, які визначають її індивідуальність.

Серед найбільш пріоритетних механізмів психосоціального розвитку ми виділяємо наступні: інтеріоризацію–екстеріоризацію; асиміляцію–акомодацію; ідентифікацію–відокремлення; соціалізацію–індивідуалізацію.

Інтегральним показником успішного психосоціального розвитку, на нашу думку, є особистісне благополуччя дитини, під яким ми розуміємо відчуття особистістю своєї цілісності, внутрішньої та зовнішньої рівноваги (рівноваги між власним внутрішнім та зовнішнім світом).

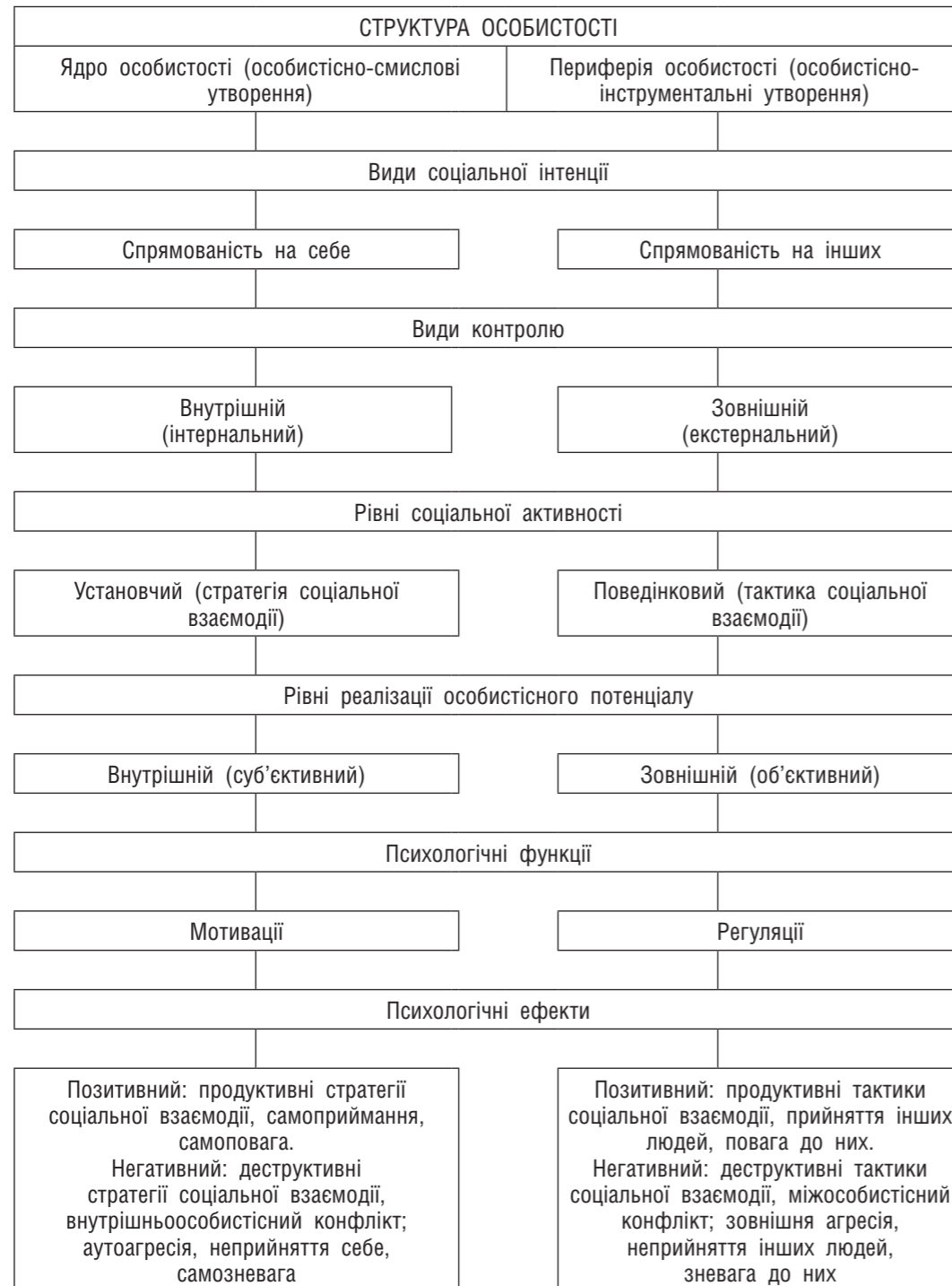
Особистісне благополуччя є результатом переживання особистістю успіхів у провідній діяльності та спілкуванні з близькими людьми (значущими іншими), внутрішньої гармонії, реалізації власного особистісного потенціалу, позаяк у психологічному благополуччі узагальнено представлено успішність особистості, її задоволеність досягненнями у різних сферах, міжособистісними стосунками, спілкуванням в цілому.

Наступна наша модель тісно пов'язана із попередньою, певним чином впливає із неї (мал. 2).

Як видно з малюнку, модель охоплює два важливі компоненти: ядро та периферію особистості. Ядро особистості репрезентує внутрішнє поле особистості, тоді як її периферія – поле соціальної взаємодії особистості дитини-дошкільника з іншими особистостями (дорослими та однолітками).

Ядро особистості – це те, що йде із середини назовні, як спроба реалізувати (актуалізувати) власний внутрішній (особистісний) потенціал (інколи, навіть, всупереч очікуванню інших людей та життєвим обставинам), тоді як периферія особистості – це її певний «інструментарій», що допомагає людині адаптуватись у світі людей, інтегруватись у соціум.

Поділ на ядро та периферію особистості (як і будь-який інший поділ синкретичної структури на її складові елементи) є дещо умовним, й апріорі не може мати жорсткої прив'язки до тих або інших особистісних структур. Однак, логічно розмірковуючи, можемо висловити припущення, що ті структури, які стабільно працюють на самостійність та самореалізацію особистості належать до її ядра, а ті, які сприяють соціальній адаптації людини й відповідають соціальним очікуванням інших людей – до її периферії.

Мал. 2. Структурно-функціональна модель особистості

Інколи, певний негативізм, звичка наполегливо обстоювати власну думку й схожі риси та особистісні утворення можуть бути віднесені до ядра особистості, а позитивне ставлення до батьків та інших дорослих до її периферії, позаяк часто прагнення до власної самореалізації суперечить звичним уявленням і очікуванням оточуючих. У дитини може виникати внутрішній конфлікт між внутрішніми прагненнями та зовнішніми очікуваннями, який часто-густо може перейти у відкритий конфлікт між особистістю, яка хоче себе реалізуватися, та її мікросередовищем, яке стає на заваді її прагненню до самореалізації.

Спрямованість на себе, пізнання себе, свого власного «Я», своїх сил та можливостей є важливою невід'ємною складовою особистісного розвитку дошкільника, хоча не менш важливою складовою є спрямованість дошкільника на інших людей, оскільки дитина вимагає від них, інколи навіть досить егоїстично, визнання й прийняття власного «Я», виявляє у взаємодії з ними не тільки своє внутрішнє «Я», а й перевіряє власні особистісні ресурси та інструментальні можливості.

У дошкільному віці особливого значення набуває локус контролю. Локус контролю зазвичай закладається на другому або третьому році життя, коли малюк починає усвідомлювати, що він та його мати – це «окремі істоти», і що він певним чином може управляти собою. Управління у цьому віці полягає у ходінні, повзанні, іграх, змінах фізичного та соціального оточення [1]. Тобто, малюк може «втекти» від матері, або сказати їй «ні».

Внутрішній локус контролю пов'язаний з розглядом значущих подій як результату своєї діяльності. Рівень суб'єктивного (внутрішнього) контролю в дитини припускає наявність таких характеристик особистості, як незалежність, самостійність у досягненні своїх завдань, відчуття особистої відповідальності за події, що відбуваються, зрілість і самостійність (у тій мірі, наскільки можна застосовувати ці поняття до дітей дошкільного віку), відчуття власних сил і достоїнств, позитивна самооцінка.

І навпаки, діти, які мають зовнішній (екстернальний) локус контролю характеризуються такими рисами як невпевненість у собі, неврівноваженість, імпульсивність, тривожність, недовіра і агресивність. Дитина, якій притаманний зовнішній локус контролю, упевнена, що події, які відбуваються із нею, є результатом впливу зовнішніх сил.

Відповідно до наших теоретичних поглядів, які знайшли своє втілення у даній моделі, соціальна активність дитини має два рівні: установчий та поведінковий. Установчий рівень визначається особистісно-смісловими утвореннями, як тими, що не мають константних характеристик (самооцінка), так і тими, що забезпечують стабільність мотивації особистості в цілому (потреби). Поведінковий рівень репрезентують особистісно-інструментальні утворення, які є дещо більш ригідними, ніж попередні.

Особистісно-сміслові утворення виконують насамперед функції мотивації, хоча не виключається їх участь і у процесах регуляції соціальної взаємодії. Відповідно, їхнім психологічним ефектом є стратегія соціальної взаємодії, яка охоплює три основні стратегії: партнерську, імперативну, маніпулятивну. Перша з них є продуктивною стратегією соціальної взаємодії, тоді як інші дві – деструктивними. Імперативна стратегія виявляється у тенденції підкорення інтересів партнера власним бажанням і потребам. Взаємодія на основі такої стратегії не зачіпає внутрішній світ особистості, який ретельно охороняється психологічними захистами. Маніпулятивна стратегія є не менш деструктивною, ніж попередня, проте відрізняється прихованістю засобів психологічного впливу на іншу людину з метою задоволення власних потреб [5]. Обидві ці стратегії порушують принципи рівності та партнерства соціальної взаємодії.

Отже, саме особистісно-сміслові утворення визначають загалом активність чи інактивність дитини у конкретній ситуації, тоді як особистісно-інструментальні лише те, яким чином дана активність буде реалізовуватись. Однак, несправедливо применшувати значення особистісно-інструментальних утворень, оскільки окрім головної функції вони, певною мірою, можуть виконувати й мотивуючу роль, обумовлюючи в окремих ситуаціях соціальної взаємодії активність чи інактивність індивіда. Так, зокрема, наяв-

ність або відсутність спеціальних умінь може або спонукати дитину до певної діяльності, або призводити до відмови в її участі.

Прагнення до самовираження та самоствердження є стійким атрибутом особистості дитини-дошкільника і його сутність проявляється у намаганні реалізувати власне «Я», виявити себе як особистість. Даний атрибут особистості розвивається одночасно із самою особистістю, з розширенням кола її спілкування і стає детермінантою постійного тяжіння особистості до розвитку.

Особистісна автономія і незалежність, внутрішня свобода; стійкість у складних життєвих обставинах, готовність до внутрішніх змін; здатність сприймати нову інформацію, постійна готовність до дії є основними показниками особистісного потенціалу.

Згідно з цим, особистість реалізує себе на двох, тісно між собою взаємопов'язаних рівнях – внутрішньому (суб'єктивному) та зовнішньому (об'єктивному).

Установка на самореалізацію може виявлятися як позитивно, так і негативно, наслідком чого є відкритий негативізм, агресивність та брутальна поведінка. Якщо проаналізувати негативну самореалізацію у дошкільному віці, то необхідно зауважити, що в цей період особистісного розвитку дитина нерідко стає «некерованою», час від часу порушує загальноприйняті норми поведінки (дитячі істерики, агресія щодо однолітків або навіть дорослих тощо). Це пояснюється тим, що дитина не може ще повною мірою задовольнити свої соціально-психологічні потреби у самовираженні та самоствердженні.

Відповідно, до окремих (локальних) позитивних психологічних ефектів ми відносимо насамперед самоприйняття і самоповагу особистості, прийняття інших людей і повагу до них.

До окремих негативних психологічних ефектів особистісного розвитку треба віднести маніпулятивні тактики соціальної взаємодії, інтрапсихічний (внутрішньоособистісний) конфлікт та негативне ставлення дитини до себе (самозневагу), аутоагресію та інтерпсихічний (міжособистісний) конфлікт, негативне ставлення до інших людей, зневагу до них, агресивну поведінку.

Отже, представлені нами у моделі компоненти є окремими частинами єдиної цілісної структури особистості й не існують окремо один від одного. Ми вважаємо, що вони мають враховуватись у діагностичній та корекційно-розвивальній роботі практичного психолога, який працює в спеціальному дошкільному навчальному закладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Айрес Э. Дж. Ребенок и сенсорная интеграция. Понимание скрытых проблем развития / Э. Дж. Айрес; [пер. с англ.]. – 3-е изд. – М. : Тервинф, 2013. – 272 с.
2. Глинский Б. А. Моделирование как метод научного исследования / Б. А. Глинский, Б. С. Грязнов, Б. С. Дынин, Е. П. Никитин. – М. : МГУ, 1965. – 248 с.
3. Добряков И. В. Перинатальная психология / И. В. Добряков – СПб. : Питер, 2010. – 272 с.
4. Основи психології / [за загал. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця]. – К. : Либідь, 1995. – 632 с.
5. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції / Т. С. Яценко. – К. : Либідь, 1996. – 264 с.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Ajres Je. Dzh. (2013). Rebenok i sensornaja integracija. Ponimanie skrytyh problem razvitiia [Child and sensory integration. Understanding the underlying problems of development], Moskva, Terevinf. (In Russian).
2. Glinskij B. A. (1965). Modelirovanie kak metod nauchnogo issledovanija [Modeling as a method of scientific research], Moskva, MGU. (In Russian).
3. Dobryakov I. V. (2010). Perinatal'naja psihologija [Perinatal psychology], SPb, Piter. (In Russian).
4. Osnovi psihologii (1995). [Principles of Psychology], Kyiv, Libid'. (In Ukrainian).
5. Jacenko T. S. (1996). Psihologichni osnovi grupovoi psihokorekcii [Psychological foundations of group correction], Kyiv, Libid'. (In Ukrainian).

УДК 378.22 : 376 – 056.264

МОДЕЛЬ ІНТЕГРАЦІЇ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛОГОПЕДІВ

Наталія ПАХОМОВА, Полтавський національний університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна, nataliy24@mail.ru

Розкрито сутність поняття «інтеграція». Схарактеризовано моделювання як інноваційну педагогічну технологію. Встановлено, що моделі виконують роль теоретичного взірця-еталона та є засобом існування, носієм знань. Модель інтеграції медико-психологічної і педагогічної складових професійної підготовки логопедів представлена як проект багаторівневого поетапного системного впровадження інтеграційного концепту формування особистості у процес фахової підготовки логопедів у ВНЗ. Визначені принципи організації інтегративної навчальної діяльності. Розглянуті основні напрями та етапи її реалізації.

Ключові слова: інтеграція медико-психологічної і педагогічної складових, модель, етапи, напрями; професійна підготовка логопеда.

Наталья ПАХОМОВА, Полтавский национальный педагогический университет имени В. Г. Короленка, г. Полтава, Украина

МОДЕЛЬ ІНТЕГРАЦІЇ МЕДИКО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ І ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВИХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛОГОПЕДІВ

Раскрыта сущность понятия «интеграция». Охарактеризовано моделирование как инновационная педагогическая технология. Установлено, что модели выполняют роль теоретического образца-эталона, являются средством существования, носителем знаний. Модель интеграции медико-психологической и педагогической составляющих профессиональной подготовки логопедов представлена как проект многоуровневого поэтапного системного внедрения интеграционного концепта формирования личности в процесс профессиональной подготовки логопедов в вузе. Определены принципы организации интегративной учебной деятельности. Рассмотрены основные направления и этапы ее реализации.

Ключевые слова: интеграция медико-психологической и педагогической составляющих, модель, этапы, направления, профессиональная подготовка логопеда.

Natalya PAKHOMOVA, Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava, Ukraine

MODEL OF INTEGRATION OF MEDICAL AND PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL COMPONENTS OF TRAINING SPEECH THERAPISTS

The article reveals the essence of the concept of «integration». Characterized modeling as an innovative educational technology. It was found that the models serve as theoretical sample-reference automaton are the means of existence, the bearer of knowledge. Model of integration of

© Пахомова Н., 2015